Redactiunea, Administrat:unea si Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescu. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anuaciurĭ:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena *Rudolfŭ Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*; în Hamburg: *A. Steiner.*
Prețulŭ insertiunilorŭ; o seriă garmondu pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seria 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta“ ese în fiecare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unu anŭ 12 fl., pe sése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anu 40 francĭ, pe sése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brasovŭ:
la administratiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unu anŭ 10 fl., pe sése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anu 12 fl. pe sése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplaru 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ si insertiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 195. Brașovŭ, Joi 31 Augustŭ (12 Septemvre) 1889.

Brașovŭ, 30 Augustŭ v.

In urma evenimentelorŭ din véra trecută, a întêlnirei monarchilorŭ în Berlinŭ ș. a., speranțele Germanilorŭ din Austria, că le va succede a rĕsturna cu timpulŭ sistemulŭ actualŭ, înlocuindu'lŭ c'unŭ regimŭ centralistŭ germanŭ, luaseră unŭ avêntŭ puternicŭ.

Numai acum de curêndŭ a datŭ espresiune unulŭ din conducĕtorii Germanilorŭ austriacĭ, profesorulŭ Suess, într'unŭ discursŭ electoralŭ, acestorŭ aspirațiunĭ ale Germanilorŭ liberalĭ centraliștĭ. Elŭ a accentuatŭ cu deosebire, că pretensiunea Cehilorŭ de a se recunósce dreptulŭ publicŭ alŭ Boemiei este o „curiositate archeologică“; că tradițiunile austriace suntŭ mai puternice, decâtŭ tradițiunea istoriei rĕsboiului de trei ḑecĭ de anĭ; că Germanii austriacĭ s'au unitŭ într'o mare partidă, care este adevĕrata „partidă a statului“; că ei arŭ vrea sĕ facă dreptate fiecărei naționalitățĭ din Austria, ei respecteză fiecare limbă, și istoria fiecărui poporŭ, dér trebuințele statului li suntŭ lorŭ mai pe susŭ, decâtŭ dorințele părțilorŭ singuratice; că în fine stau pe basa constituției și a pactului cu Ungaria.

Enunciațiunea acésta din sînulŭ partidei germane a produsŭ în tabĕra Cehilorŭ mare nemulțămire, pentru că a datŭ pe față hotărîrea de a nu face nicĭ o concesiune postulatelorŭ cehice spre a se puté stabilì odată o împăcare durabilă între Cehii și Germanii Boemiei.

Nu fără dreptŭ le imputā „Politik“ Germanilorŭ liberalĭ, că odinióră ei au numitŭ și dreptulŭ publicŭ alŭ Ungariei, o „curiositate archeologică“, cum numesce acum Suess pe acela alŭ Boemiei, și totușĭ au recunoscutŭ mai târḑiu dreptulŭ publicŭ alŭ Ungariei încheiândŭ pactulŭ cu Ungurii, care, ḑiceau, va aduce cu sine ruina monarchiei. Dreptulŭ publicŭ alŭ Boemiei însĕ este tocmai acelașŭ ca alŭ Ungariei. Prin aceea că-șĭ batŭ jocŭ de acestŭ dreptŭ publicŭ boemŭ, Germanii nicĭdecum nu vorŭ promova causa bunei înțelegerĭ între ambele naționalitățĭ.

„Dér“ adauge „Politik“, este o insinuațiune cu totulŭ falsă, décă profesorulŭ Suess vrea sĕ derive postulatele nóstre în favórea egalei îndreptățirĭ naționale din dreptulŭ publicŭ alŭ Boemiei. Aceste postulate n'au lipsă de dreptulŭ publicŭ boemŭ. *Egala îndreptățire națională se raḑimă*, abstragênd cu totulŭ dela dreptulŭ nostru istoricŭ, pe *dreptulŭ naturalŭ și pe constituțiă!*“.

Și într'adevĕrŭ, de ce ar mai fi lipsă a se desgropa vechile documente, când esistența de faptŭ a popórelorŭ cu diferite limbĭ, datinĭ și obiceiurĭ indică în de ajunsŭ cărarea, pe care trebue sĕ procédă orĭ-ce guvernŭ în acéstă monarchiă poliglotă spre a le mulțămì și împăca?

Dér Germanii Austriei vinŭ și se declară ca partidă a statului, tocmai ca Ungurii, și pretindŭ, că „trebuințele statului“ se potŭ satisface numai prin supremația germană și că de aceea aceste trebuințe suntŭ mai presusŭ de postulatele îndreptățite ale naționalitățilorŭ.

Germanii din Ungaria și Transilvania au esperiatŭ îndestulŭ, ce va se ḑică când trebuințele statului se identifică cu trebuințele și aspirațiunile unei singure rasse, care se pretinde a fi partida statului și a representa ea singură idea de statŭ.

La aspirațiunile germane de felulŭ acesta cabinetulŭ Taaffe a datŭ unŭ rĕspunsŭ, care a produs unŭ adêncŭ resentimentŭ în sînulŭ Germanilorŭ din întru și din afară. Elŭ a numitŭ adecă în postulŭ de guvernorŭ alŭ Boemiei pe contele Franciscŭ *Thun* „singurulŭ Germanŭ din Boemia, care a cerutŭ recunóscerea dreptului publicŭ alŭ Boemiei și încoronarea împĕratului ca rege alŭ Boemiei.“

Foile germane austriace declară, că numirea contelui Thun ca guvernatorŭ alŭ Boemiei însémnă, că guvernul nu se gândesce a împlini dorințele Germanilorŭ și ḑicŭ, că aceștia trebue sĕ se pregătéscă la luptă nouă și mai aspră pentru apĕrarea lorŭ națională.

Ba acum se amestecă din nou și o fóiă bismarkiană în afacerile interne ale Austriei, ḑicêndŭ că numirea contelui Thun, care este contrarŭ pronunțatŭ alŭ partidei germane, va produce și în Germania ingrijirĭ și că continuarea politicei inaugurate de contele Taaffe slăbesce Austria și compromite și interesele aliațilorŭ ei.

Limbagiulŭ acesta e destulŭ de lămuritŭ și acum rĕmâne sĕ se dovedéscă, décă pretinsele interese ale alianței vorŭ fi mai tarĭ, decâtŭ interesele politicei dinastice austriace, ce-o pórtă contele Taaffe.

DIN AFARĂ.

O manefestațiă ruséscă în Serbia.

Jurnalulŭ „Domovina“ din Belgradŭ spune, că preoții sêrbĭ, întorcêndu-se de la întrunirea, ce-a ținut-o clerulŭ la Niș, au celebratŭ la 4 Septemvre n. unŭ serviciu solemnŭ, în amintirea Rușilorŭ căḑuțĭ pe câmpulŭ de bătăliă Rijevița, aprópe de Alexinaț, în timpulŭ primei lupte pentru independență. Numeroșĭ locuitorĭ și funcționarĭ din Alexinaț au asistatŭ la ceremoniă. Aceeașĭ fóiă adaugă, că acéstă manifestațiă spontaneă pentru Rușii morțĭ aprópe de Alexinaț caracteriséză recunoscința Sêrbilorŭ către Rușĭ, carĭ au fostŭ totdéuna frații lorŭ și sincerii lorŭ amicĭ.

Scopulŭ mĕsurilorŭ militare sêrbescĭ.

Se vestesce din Belgradŭ „Corespondinței Politice“, că d-lŭ Nicola Pașicĭ, președintele comitetului centralŭ al partidului radicalŭ, a adresatŭ tuturcrŭ președințilorŭ comitetelorŭ locale din țéră o circulară, în care califică dreptŭ curate născocirĭ tóte sgomotele rĕspândite din ḑiua când ministrulŭ de rĕsboiu ordonase revisuirea listelorŭ de recruțĭ. Aceste născocirĭ suntŭ puse în circulațiă de către opozițiă cu scopurĭ electorale. Mĕsurile ce s'au luatŭ n'au altŭ scopŭ, decâtŭ sĕ constate efectivulŭ de față, spre a înlesnì Scupcinei înființarea miliției. In sfêrșitŭ, circulara poftesce pe președințĭ sĕ lămuréscă poporului, că guvernulŭ e însuflețitŭ de cele mai pacifice gândurĭ și că nu esistă măcarŭ unŭ semnŭ câtŭ de micŭ, care ar arăta, că pacea ar putea sĕ fiă periclitată.

Viitórele evenimente dela Balcanĭ.

Din Bulgaria sosescŭ importante scirĭ despre evenimentele, ce se pregătescŭ acolo. Se ḑice, că la 18 Septemvre are sĕ se proclame *independența Bulgariei.* Puterile alianței triple și toțĭ aderenții acesteia vorŭ recunósce pe *principele Ferdinandŭ ca rege* și în acelașĭ timpŭ vorŭ recunósce și independența Bulgariei. Turcia, aflându-se în fața unui faptŭ împlinitŭ, va trebuì sĕ'lŭ împlinéscă. *Rusia* va face capitalŭ din acestŭ faptŭ, *va năvălì în Armenia și în Asia*, și va ocupa aceste teritorii sub pretextŭ, că Turcia nu'șĭ plătesce datoria. ce resultă din ultimulŭ rĕsboiu și că autoritățile de acolo s'a făcutŭ vinovată de marĭ cruḑimĭ în contra poporațiunei creștine de acolo. Tóte trupele necesare pentru acéstă ocupațiune stau deja gata de marșŭ. De altă parte se semnaléză înaintărĭ de trupe numĕróse din Caucasŭ cătra Odessa. In Varna e chiar temere, că se plănuesce sĕ se ocupe acestŭ portŭ cu ocasiunea esercițielorŭ escadrei ruse de rĕsboiu în Marea Négră.

Bulgariei la rêndulŭ lorŭ nu stau cu mânile în sînŭ. Din Zîmnicea se anunță,

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS.“

O escursiune în comuna Recea din Téra Oltului.

(Urmare și fine.)

După o scurtă visită la preotulŭ localŭ, am trecut în comuna învecinată Teleki-Recea, ca sĕ visitezŭ câteva grădinĭ mai frumóse de acolo. Indată ce am trecutŭ de móră, mĭ-a atrasŭ atențiunea unŭ părĕiașŭ măricelŭ, care era condusŭ pe o stradă (de altcum conducerea se face fără nicĭ unŭ felŭ de spese, avêndŭ terenulŭ inclinațiă destulŭ de însemnată) și care încă se ḑicea, a fi întrebuințatŭ la irrigare. In curêndŭ însĕ urmândŭ părĕiașului din cestiune, părăsimŭ și noi strada și intrămŭ într'o grădină de vre-o 3—4 jugĕre, care era proprietatea unui particularŭ d-nŭ locotenentŭ în pensiune G. B. Acolo am găsitŭ aceleașĭ canale conducĕtóre, canale, rozóre și rigóle de distribuțiune a apei — precum și canalele pentru adunarea și scurgerea apei, tóte făcute cu cea mai mare regularitate și îngrijire; unŭ interesŭ deosebitŭ 'mĭ deșteptă însĕ prin aceea, că tóte erau în funcțiune și decĭ aveam mai bună ocasiune sĕ studiezŭ, décă ele îșĭ îndeplinescŭ bine rolulŭ lorŭ, orĭ nu, precum și sĕ potŭ vedea efectele lorŭ.

Mai întâi trebue sĕ constatŭ, că apa era în canalulŭ conducĕtorŭ, nu ca sĕ se ude numai grădina acésta, ci ca sĕ pună în mișcare o rótă de móră și sĕ adape 5—6 grădinĭ, ca cea din cestiune. Aci însĕ tótă apa era revărsată în grădina acésta și tóte canalele etc. funcționau cu cea mai mare precisiune. Resultatulŭ se putea vedé: o otavă fórte désă și mare ajungêndŭ până la genunchĭ. Ea se compunea din ierburile dulcĭ cele mai bune și din plantele cele mai de valóre: circa $^3/_4$ din plante erau din familia papilionacelorŭ, diverse trifoiurĭ, și măzerichĭ, și $^1/_4$ graminee dulcĭ din cele mai bune, ca iarba lui Timotei, raygras italienescŭ fórte multŭ, raygras englesescŭ și puținŭ francesŭ — códa vulpei și dactilis glomerata etc. — așa, că nicĭ sĕmĕnându-le nu le puteai întrunì și alege mai bine. Cu tóte acestea de sĕmĕnatŭ nu póte fi vorba, și mai multŭ ca sigurŭ că ele sunt unŭ darŭ al apei — precum Herodotŭ numia, cu dreptŭ cuvêntŭ, Egiptulŭ întregŭ și fertilitatea lui enormă, unŭ darŭ alŭ Nilului.

Adevĕrată grădină, ḑiseiu eu către cei cei ce mĕ însoțiau, și décă acéstă apă o ai întrebuința până la vĕrsarea ei în Oltŭ totŭ la astfelŭ de irrigațiunĭ, ce n'ai puté face, ce bogății n'ai puté scóte din pămêntŭ aprópe fără nicĭ unŭ felŭ de spese, deórece până la Oltŭ căderea apei e aprópe la 15—20 metri?! Décă proprietarulŭ ei ar fi fostŭ de față, n'aș fi esitatŭ de a'lŭ îmbrățișa de bucuriă și a'i mulțumì, că mĭ-a oferitŭ ocasiunea de a vedé și a găsì și la unŭ Românŭ unŭ lucru bunŭ, ce la strĕinĭ înzadar îlŭ căutasemŭ.

Insĕ bucuria mea nu ținù multŭ. Mergêndŭ spre fundulŭ grădinei spre a urmărì mișcarea apei mai departe — îndată vĕḑuiu unŭ lucru, la care nu mĕ așteptam și care totŭ atâtŭ de multŭ mĕ întristà. In fundulŭ grădinei acesteia lucsurióse se afla o altă grădină a unorŭ țĕranĭ simpli — ba dóră chiar orfanĭ — în care nu numai că nu era nicĭ o otavă, ci pămêntulŭ era pleșuvŭ și golŭ, încâtŭ părea, că l'a arsŭ foculŭ. Din vegetațiunea bogată și lucsuriósă a grădinei precedente, trifoiurĭ și graminee de valóre, nu mai era nicĭ o pomenire, ci tótă flora ei se compunea dintr'o singură buruiană mică, care pe icĭ colea acoperea pămêntulŭ.

Care sĕ fiă causa la atâta diferință de vegetațiune și de venite între 2 grădinĭ situate una lângă alta și pe aceeașĭ formațiune geologică? Nimicŭ alta decâtŭ, că nesățiosulŭ proprietarŭ alŭ celei dintâi, din 365 de ḑile ale anului nu găsesce câteva ḑile, în care sĕ lase și pe sêrmanulŭ țĕranŭ sĕ se foloséscă de ródele și binefacerile apei, către care însășĭ natura i-a indicatŭ calea, ci a abătut'o în direcțiă opusă, a lăsat'o, ca sĕ-șĭ pérdă tótă căderea și sĕ se scurgă într'unŭ părĕu, ca sĕ nu se pótă folosì nimenĭ de ea. După informațiunile primite la fața locului, tóte rugăciunile și intervenirile din partea țĕranilorŭ pe lângă nemilosulŭ vecinŭ au rĕmas zadarnice, ér unii din ei la unŭ capĕtŭ alŭ grădinei au isbutitŭ sĕ aducă apa pe altă stradă, ca sĕ o ude. In acestŭ capĕtŭ de grădină érașĭ era o vegetațiune și o otavă destulŭ de abundantă și variată, dér terenulŭ, fiindŭ josŭ este ab-

că în Şistovŭ Domnesce o activitate neobicinuită. Despărţăminte tarĭ de trupe se dirigéză în interiorulŭ ţĕrii; ér din Sofia se spune că sépte regimente tarĭ de 28,000 ómenĭ suntŭ convocate — la manevre (?!) In Sofia se aşteptă sosirea maiorului francesŭ de Bange şi acéstă împrejurare se aduce în legătuură cu plănuita fortificare a capitalei bulgare.

O telegramă din Petersburrgŭ adresată „Agenţiei Române“ anunţă, că Rusia vine în ajutorulŭ Muntenegrului cu însemnate mijlóce sub dubiosulŭ pretextŭ, că acolo domnesce mare miseriă.

Retragerea ambasadorului austro-ungarŭ din Berlinŭ.

Cu privire la sgomotele ivite despre retragerea ambasadorului Szecheny dela postulŭ de ambasadorŭ din Berlinŭ, scrie „Hanover'sche Kurier“ următórele: Ambasadorulŭ precum şi contele Kalnoky au făcutŭ împĕratului (Franciscŭ Iosifŭ) representaţiunĭ asupra urmărilorŭ, ce le-ar puté aduce o politică internă pré slavofilă, care nu numai amiciţia Germaniei trebue sĕ o atingă, ci şi împinge în braţele panslavismului pe unŭ poporŭ slavŭ devotatŭ conducĕtorilorŭ hipernaţionalĭ. Ba i-s'a atrasŭ atenţiunea şi asupra grijei, ce o deşteptă unŭ slavism rĕsfăţatŭ în casulŭ unei ciocnirĭ austro-ruse. Ambasadorulŭ a mai atrasŭ atenţiunna împĕratului asupra încălcărilorŭ slavismului şi apăsării germanismului. Impĕratulŭ *n'a aprobatŭ* acestŭ amestecŭ alŭ oficiului de esterne în cestiunĭ interne. Cu acéstă stă în legătură retragerea apropiată, cum se ḑice, a contelui Szecheny dela postulŭ de ambasadorŭ din Berlinŭ.

Espropriarea Polonilorŭ din Galiţia.

„Rusia roşiă“, care apare în Galiţia, aduce grava scire, că „Alianţa israelită“ din Parisŭ a adresatŭ tuturorŭ comunelorŭ israelite din Galiţia o circulară, prin care le provócă, sĕ nisuiască cu tóte mijlócele a câştiga în proprietatea lorŭ pământulŭ Galiţiei. Insemnate darurĭ de banĭ au jertfitŭ spre acestŭ scopŭ Jidovii Hirsch, Rothschild, susţiitorulŭ d-lui Tisza la putere, Bleichröder şi Mendelsohn.

Étă cum se uneltescŭ Jidovii în contra creştinilorŭ.

SCIRILE ḐILEI.

Tĕrgŭ opritŭ. Ministrulŭ ungurescŭ de agricultură oprise ţinerea tĕrgurilorŭ de vite în Cluşiu din causa stării neregulate a pieţii tĕrgului. Acéstă oprire produse mare amăriciune între economĭ în contra magistratului, care nu împlinise cerinţele legii. Iute însĕ s'a regulatŭ loculŭ şi aşa oprirea s'a ridicatŭ. — Cum se vede, numai de frică îşĭ sciu face datoria „patrioţii“ kulturegyletiştĭ, carĭ n'au alte grijĭ decâtŭ sĕ numéscă pe Kossuth cetăţénŭ de onóre şi sĕ uneltéscă în contra Nemaghiarilorŭ.

***

Numire. Aflămŭ, că d-lŭ profesorŭ *V. Gr. Borgovanŭ*, dela şcóla normală superioră de institutorĭ (preparandiă) din Bucuresci a fostŭ numitŭ şi Directorŭ la şcóla de aplicaţiă, ce se va deschide la 1 (13) Septemvre a. c. în Bucuresci.

***

Oficerĭ atacaţĭ. Mare consternaţiune a produsŭ faptulŭ, că în Iaroslau, Galiţia, au fostŭ atacaţĭ doi oficerĭ, dintre carĭ unulŭ, locotenentulŭ comptabilŭ Donat a şi murităŭ, ér lecotenentulŭ Schubert e rănitŭ de mórte. Pĕnĕ acum numai atâta s'a pututŭtŭ constata, că atentatulŭ nu s'a comisŭ în scopŭ d'a jefui pe oficerĭ. Versiunea, că atentatulŭ ar fi opera agenţilorŭ panslaviştĭ, se consideră ca o prostiă. M. Sa Monarchulŭ a cerutŭ sĕ i-se raporteze acuratŭ despre acestŭ atentatŭ.

***

Ingheţatŭ. In sĕptĕmâna trecută s'a făcutŭ obducţiunea judiciară-medicală a unui băétŭ românŭ de 14—15 anĭ, care fusese găsitŭ mortŭ pe muntele Beşineu dela Rĕşinarĭ. Medicii au constatatŭ, că ingheţulŭ şi fómea au pricinuitŭ mórtea băétului, pe care se crede, că l'a fostŭ apucatŭ nóptea pe munte.

***

Atacatŭ de hoţĭ. Din Azuga ni-se scrie cu data de 9 Septemvre n.: Erĭ venindŭ din Bucuresci fabricantulŭ de varŭ albŭ Renard cu vr'o 12,000 lei sĕ plătéscă ómenilorŭ din serviciulŭ dênsului, a fostŭ atăcatŭ de o bandă de tâlharĭ mascaţĭ în numĕrŭ de 6, prin valea Azugei, la o distanţă de 3 klm. de cătunulŭ Azuga. D-lŭ Renard era însoţitŭ de unŭ logofĕtŭ anume Petru Druţu şi de unŭ vizitiu sasŭ, amêndoi ómeni puternicĭ, prin carĭ putŭ scăpa fabricantulŭ cu fuga până la primăria din Azuga. Logofĕtulŭ a fostŭ împuşcatŭ la capŭ şi la mâna stângă, dér cu alice. Vizitiulŭ încă a scăpatŭ cu fuga dândŭ bice cailorŭ şi apĕrându-se cu biciulŭ de doi tâlharĭ, de carĭ era urmăritŭ. Logofĕtulŭ a fostŭ transportatŭ în Bucuresci la spitalŭ. Banii, ce-i avea fabricantulŭ la sine, au rĕmasŭ neatinşĭ. Ciasorniculŭ şi 200 lei ai logofĕtului însĕ i-au luatŭ hoţii, carĭ se presupune că arŭ fi chiar lucrătorĭ din fabrica d-lui Renard. Până acum însĕ nu sĕ scie nimicŭ sigurŭ.

***

Artistulŭ Ionescu în Braşovŭ. Astă sérĕ Mercurĭ în 11 Septemvre şi mâne sérĕ Joi în 12 Septemvre n. artistulŭ I. D. Ionescu din Bucuresci va da cu trupa d-sale câte o representaţiune în sala cea mare a hotelului Nr. 1 la mese, în limba română şi germană. Intrarea 50 cr. Inceputulŭ la 8 óre. De remarcatŭ e între bucăţile ce se jócă: *Grecu amoresatŭ.* De aci d-lŭ Ionescu va face o escursiune la Săcele, unde va juca Sâmbătă şi Duminecă séra.

***

Nouă fabrică de zacharŭ. Precum spune „Sz-d“, se plănuesce înfiinţarea unei nouĕ fabricĭ de zacharŭ în Chezdi-Oşorheiu. Esecutarea planului atêrnă de angajamentulŭ economilorŭ, că vorŭ cultiva 2000 jugĕre cu sfecle de zacharŭ. „Pester Lloyd“ spune, că guvernulŭ nu e dispusŭ a încuviinţa înfiinţarea de nouĕ fabricĭ de zacharŭ, pentru ca sĕ nu se producă pré multŭ zacharŭ.

Fiasco kulturegyletescŭ.

Gherla 7 Septemvre.

Pe ḑiua de 3 Septemvre a. c. era anunţată adunarea kulturegyletului în Gherla. Intâmplarea a adusŭ cu sine, ca totŭ pe atuncĭ sĕ soséscă în Gherla şi circusulŭ lui Sidoli, pentru ca pe Gherlenĭ sĕ-i desfăteze deodată douĕ comedii.

Pregătirĭ peutru primirea kulturegyletului s'au făcutŭ şi încă marĭ, încâtŭ bietulŭ poporŭ se aştepta sĕ védă pe Tisza celŭ puţinŭ, décă nu pe alţĭ profeţĭ noui. Amară desamăgire însĕ, când abia sosiră câţĭva óspeţĭ din Cluşiu şi câţĭ-va din Deşiu. Se vede, că şi publiculŭ maghiarŭ mai seriosŭ se feresce de acéstă societate, care voesce sĕ aprindă foculŭ duşmăniei între popórele conlocuitóre. Deşi la acéstă adunare avea sĕ se sfinţéscă stégulŭ kulturegyletului, şi deci era reservată pentru Gherla acésta solemnitate, totuşĭ pe fórte puţinĭ i-a adusŭ însufleţirea la acéstă adunare, şi décă nu era rabinulŭ din Cluşiu, care sĕ vorbéscă cu atâta focŭ de patria strămoşilorŭ sĕi (sic), atuncĭ acéstă adunare nu ar fi lăsatŭ în urma sa nicĭ o reminiscenţă în inimile noilorŭ patrioţĭ.

Una a trebuitŭ sĕ pună în mirare pe toţĭ, cum dela sânţirea stégului nu a luatŭ parte nicĭ unŭ preotŭ catolicŭ şi cum de tocmai şi missa a trebuitŭ sĕ-o servéscă abatele dela târgulŭ-Mureşului. Se vorbesce, că Episcopulŭ latinŭ ar fi interḑisŭ preoţimei sale a lua parte la adunarea kulturegyletéscă. Cu tóte acestea plebanuşulŭ Gherlei Bárány nu a pututŭ sĕ lase ocasiunea nefolosită de a-şĭ arăta simţĕmintele sale de a boteza poporulŭ sĕu c'unŭ nume nou, spre înmulţirea dicţionarului etnograficŭ de „Armênu-maghiarŭ“ „*Magyar-Örmény*“.

Cunoscutŭ este popórelorŭ nemaghiare scopulŭ Culturegyletului, sciutŭ este, că lozinca lui este rĕsboiu şi mórte limbilorŭ nemaghiare. Pentru ce déră se mai afla mulţĭ kulturegyletiştĭ, carĭ vréu sĕ nege scopulŭ agressivŭ alŭ lui, pentru-ce nu suntŭ toţĭ aşa de sincerĭ, ca şi „*rabbi*“ din Cluşiu, patriotulŭ din cea mai nouă ediţiune, care a spus'o verde, că încă nu a trecutŭ timpulŭ revoluţiunilorŭ, şi că prin revoluţiune pe cale socială se va unifica limba în acéstă patriă.

Unŭ Românŭ, décă ar vorbi de revoluţiune chiar în celŭ mai nevinovatŭ înţelesŭ, n'arŭ scăpa de procurorulŭ regescŭ, ca sĕ nu-i încarce în spinare unŭ procesŭ politicŭ. Ce, nu-i este iertatŭ unui Românŭ, i-este iertatŭ lui „*rabbi*“, care declară patria acésta de patria strămoşilorŭ sĕi!

Precum de comunŭ, aşa nicĭ de astădată n'a pututŭ sĕ lipséscă banchetulŭ, care se-ar puté ḑice, că este scopulŭ principalŭ alŭ adunărilorŭ kulturegyletiste.

Adunarea kulturegyletistă dela Gherla nu a fostŭ păgubitóre pentru nimenĭ altulŭ, decâtŭ pentru poporulŭ armenescŭ din Gherla, căruia cu voiă fără de voiă, i-a scosŭ din buzunarŭ câteva mii de florinĭ (se ḑice, că oraşulŭ a spesatŭ vr'o 7000 fl.), după carĭ multora le pare rĕu, precum îĭ póte omulŭ auḑi căindu-se. Décă ar fi sĕ ne întrebămŭ, că poporulul românŭ din Gherla şi giurŭ, făcutu-ia dauna séu folosŭ, putemŭ rĕspunde, că i-a folositŭ întru atâta, încâtŭ şi celorŭ mai slabĭ de îngerŭ şi celerŭ mai orbiţĭ de marea încredere le-a datŭ ocasiunea a se convinge, că nicĭ chiar ei, Maghiarii, nu au toţĭ încredere în kulturegylet, în giurulŭ căruia abia suntŭ grupaţĭ câţĭ-va tiszteleteşĭ, reformaţĭ şi unitarĭ, pe lângă câţĭva „rabbi“ şi patrioţĭ mai ierĭ alaltăierĭ cu perciunĭ pe la urechĭ, éră astăḑĭ *Arpád-vér*. Ausonia.

Unŭ altŭ corespondentŭ ne comunică următórele:

Gherla, 8 Septemvre.

Cu tótă sfara în ţéră ce o facŭ şoviniştii pentru Kulturegyletulŭ lorŭ, n'au sosităŭ la adunarea lui generală, ce s'a ţinutŭ aicĭ înainte cu câteva ḑile, decâtŭ vre o 50—60 óspeţĭ din afară. Dovadă, că „insufleţirea“ pentru treburile kulturegyletiste a începutŭ sĕ dea îndĕrĕtŭ. Dér şi între cei 50—60 de óspeţĭ cei mai mulţĭ erau de aceia, carĭ şi de altădată vinŭ véra pe la Gherla spre a folosi băile sulfurice ale doctorului Zacharias.

Oraşulŭ — „Gherla cea bogată“ — se pregătise celŭ puţinŭ pentru unŭ numĕrŭ de trei orĭ aşa de mare de óspeţĭ şoviniştĭ din afară. Astfelŭ banchetulŭ era pregătitŭ pentru 150 persóne, se'nţelege că totŭ pe cheltuiala oraşului.

---

solutŭ imposibilŭ de a ridica apa în susŭ, ca sĕ ude grădina întrégă. Óre cum sĕ calificămŭ acéstă faptă? Grecéscă, evreéscă séu cum? căcĭ numai românéscă nu e! Din partea unui Evreu séu a unui nemeşŭ tiranŭ nu ne-ar mira sĕ vedemŭ astfelŭ de fapte, dér din partea unui Românŭ şi încă cultŭ, care are chiămarea de a merge însuşĭ cu esemplu înaintea poporului şi a'l îndemna prin cuvêntŭ şi fapte d'a eşi din ogaşia ruginită şi a călca pe calea progresului şi a civilisaţiunei, ca sĕ se pună odată capĕtŭ sĕrăciei şi emigrărei poporului în masse, din partea unui Românŭ, ḑicŭ, nu ne putemŭ aştepta la aşa ceva.

Noi scimŭ, că lumina, aerulŭ, apa suntŭ unŭ bunŭ comunŭ, de care trebue şi are dreptulŭ orĭ şi cine a se folosi. Tocmai pentru apĕrarea căminului părintescŭ şi a acestorŭ văi şi ape străbune şi părinţii acestorŭ ţĕranĭ şi-au vĕrsatŭ sângele lorŭ pe câmpulŭ de onóre, ca şi ai d-lui locotenentŭ, şi decĭ şi ei au dreptulŭ la elŭ întocmai ca şi d-sa. Pe ce motivŭ 'şĭ póte basa şi scusa procederea d-sale? Pe lipsa de apă de sigurŭ că nu, căcĭ, precum am arătatŭ mai susŭ, cantitatea de apă, ce-i stă la disposiţiă, e de ajunsŭ sĕ ude 6 grădinĭ, nu una ca a d-sale; pe lipsa de timpŭ încă nu, căcĭ dela 15 Octomvre şi până la începutulŭ lui Maiu póte găsi 6—10 ḑile, ca sĕ dea apa întrégă şi ţĕraulul, ér pe lipsa de mijlóce şi pe dificultăţile de terenŭ de asemenea nu, căcĭ natura însaşĭ i-a avisatŭ drumulŭ într'acolo. Se póte sĕ şi-o baseze pe sabiă — motivândŭ cu aceea, că la miliţiă avea adesea prerogative de-a dormi şi ndihni în cortŭ séu sub acoperĕmêntŭ, pe când gregarulŭ trebuia sĕ stea espusŭ influinţei accidentelorŭ, climatorice, şi decĭ acésta n'ar fi decâtŭ continuarea acestorŭ prerogative. Aci însĕ nu mai suntemŭ sub autoritatea reglementelorŭ, ci toţĭ proprietarĭ de pĕmêntŭ cu drepturĭ egale. Scimŭ sĕ apreţiămŭ deplinŭ serviciile aduse de d-sa patriei şi naţiunei române cu sabia, dér décă nu era unŭ 59 séu 66, nu sciu ḑéu, décă ne puteamŭ provoca la prerogativele ei. Orĭ doră voesce d-sa sĕ aducă pe poporŭ la desperare şi sĕ se repeteze odiosulŭ casŭ alŭ Iocot. Florea, întêmplatŭ totŭ în Recea şi în aceeaşĭ afacere? Noi nu credemŭ şi avemŭ firma speranţă, că d-sa nu va întârḑia d'a pune capĕtŭ discordiilorŭ locale şi cu românéscă generositate le va acorda şi celorŭ lipsiţĭ de cultura superioră binecuvêntările şi folósele apei, în interesulŭ binelui comuuŭ şi alŭ progresului naţionalŭ. Câtŭ despre temerea, că s'ar espune prin aceea la óre-carĭ sacrificii séu perderĭ materiale, noi îlŭ asigurămŭ despre contrarulŭ.

De sine se înţelege, că după astfelŭ de resultate ale escursiunei amânai plecarea mea pe a doua ḑi, pentru a mai puté cerceta câteva grădinĭ şi livedĭ irrigate. Séra ne întrunirămŭ mai mulţĭ colegĭ de şcólă — actualĭ preoţĭ, învĕţătorĭ, notarĭ etc. la unŭ paharŭ de vinŭ — la otelulŭ comunalŭ. Intre pahare le espusei resultatele cercetării din ḑiua aceea, le arătaiu folósele cele marĭ pentru întrégă ţéra Oltului, décă peste totŭ loculŭ apele, ce scoborŭ din muntĭ şi traverséză şesulŭ, s'arŭ întrebuinţa la irrigaţiunea livedilorŭ, cum se face în Recea şi alte câteva sate, — prin care ai obţine lesne pe fiecare-anŭ unŭ venitŭ netŭ de celŭ puţinŭ 5 milióne florinĭ. Insĕ pentru a-o puté face cu succesŭ indispensabilă comassarea séu întrunirea pĕmêntului, ca fiecare sĕ devină stăpânŭ absolutŭ pe pĕmêntulŭ şi lucrulŭ sĕu, fără ca sĕ fiă împedecatŭ din vre-o parte séu alta, de către vecinĭ, şi ca atuncĭ sĕ se pótă stabili planulŭ şi norma comună, după care va avé sĕ se procédă la irrigaţiunĭ. Mai departe le arătaiu progresulŭ celŭ însemnatŭ, ce l'au făcutŭ cele câteva comune din Ţéra Oltului, carĭ au introdusŭ comassarea generală — şi le espusei, că uniculŭ mijlocŭ, de a combate sĕrăcirea generală a poporului şi emigrarea în masse, este comassarea.

La aceste cu toţii 'mĭ rĕspunseră unanimŭ, că cu toţii recunoscŭ avantagele şi superioritatea pĕmêntului comassatŭ asupra celui parţelatŭ şi de-a valma, şi că ar fi bine pentru toţĭ, décă în fiacare comună s'ar puté comassa — numai câtŭ ei se temŭ de a-o propune şi a face propagandă în favórea ei, căcĭ în urma mituirilorŭ şi fărădelegilorŭ celorŭ multe comise în unele comune de către compania Kossy — au compromis pentru 2 vécurĭ cestiunea comassărei, şi aḑĭ poporulŭ olténŭ îndată ar toca în capŭ pe acela, care i-ar vorbi despre

Fiindŭ însĕ numai 49 de inşĭ din afară, Armenii din Gherla avură ocasiune de a se sătura odată bine pe socotéla oraşului. Cele 101 locurĭ góle le cuprinseră dér „Armeno-Maghiarii“ în frunte cu primarulŭ Placsintar, care deşi dela fire e omŭ liniştitŭ şi nu-i placŭ tămbălăurile lărmuitóre, a trebuitŭ de astădată sĕ facă celorŭ 49 şoviniştĭ onorurile cuvenite.

Ingrijirile Armeno-Maghiarilorŭ, în aşteptarea unui numĕrŭ mare de óspeţĭ, au mersŭ aşa departe, încâtŭ ei au luatŭ de cu vreme mĕsurĭ pentru asigurarea vieţii acestorŭ „rĕspânditorĭ de cultură“ şi anume au dĕrîmatŭ podulŭ de lemnŭ, care de decenii a servitŭ ca trecĕtóre din piaţă la promenadă, unde s'a arangiatŭ şi banchetul şi în loculŭ aceluia în ruptulŭ capului în câteva ḑile au aşeḑatŭ unŭ podŭ de fierŭ. Negreşitŭ, că s'au temutŭ, cumcă va cădé podulŭ sub povara pĕcatelorŭ şoviniştilorŭ, când aceştia vorŭ trece peste podŭ întorcêndu-se bine chefuiţĭ dela banchetŭ spre a face ultima ispravă kulturegyletistă jucândŭ ciardaşŭ şi chiuindŭ la balŭ.

Dér era p'aci sĕ uitŭ de cea mai mare ispravă sĕvêrşită de acéstă pretinsă „adunare generală“ (?) kulturegyletistă.

E vorba de sfinţirea stégului kulturegyletistŭ, sub a căruia egidă vorŭ sĕ-şĭ îndeplinéscă misiunea de a sădì cértă şi ură între popórele conlocuitóre. Sfinţirea s'a făcutŭ într'o şatră improvisată în mijloculŭ pieţei prin preotulŭ romano-catolicŭ din Têrgulŭ-Mureşului, cu conlucrarea preotului reformatŭ, luteranŭ şi a rabinului jidovescŭ din Cluşiu... S'a făcutŭ dér unŭ *mixtum-compositum* de darŭ şi binecuvêntare interconfesională. Era p'aci sĕ se şi ia de pĕrŭ preoţii, certându-se între ei, că alŭ cărui darŭ şi binecuvêntare ar fi mai puternice spre a face biruitorŭ stégulŭ, asupra acelora, carĭ nu vréu sĕ se adape din isvorulŭ înveninatŭ alŭ intoleranţei de rassă şi de limbă.

Adunarea aşa ḑisă „generală“ însăşĭ s'a ţinutŭ în biserica reformată, cea mai mică în totŭ oraşulŭ, bag' sémă, pentru ca totuşĭ sĕ apară mai bine cercetată.

Dér şi aşa slabŭ cercetată, adunarea nu s'a putută ţiné sub egida stégului, de pe care încă nu se ştersese sfinţenia catolico-luterano-reformato-mosaică, din causă că reformaţii, temêndu-se ca sfânta icónă, ce e zugrăvită pe stégŭ, sĕ nu aducă cumva vre-o pacoste în biserica lorŭ, *n'au lăsatŭ nicĭ decum sĕ se întroducă steagulŭ kulturegyletistŭ în biserica lorŭ.* Cu tóte rugările şi conjurările şoviniştilorŭ consternaţĭ.

Aşa s'a petrecutŭ faimósa „adunare generală“ dela Gherla. Cei 50 de óspeţĭ din afară, nu scimŭ, pentru că au fostŭ nemulţămiţĭ, ori că dóră au vĕḑut şi ei, că le-au ajunsŭ deja prea multŭ din bine, din petrecerĭ şi chefuielĭ, abia au aşteptatŭ meḑulŭ nopţii şi cătră două óre nóptea au plecatŭ cu trenulŭ care încătrău.

s. l.

Corespondenţa „Gaz Trans.“

Din Câmpiă 7 Septemvre 1889

Domnule Redactorŭ! In 5 Septemvre n. călĕtorindŭ prin Zaulŭ de Câmpiă, şi înţelegêndŭ, că în acea ḑi va fi sinodulŭ protopopescŭ alŭ tractului Pogacelei, mi-am întreruptŭ călĕtoria. Curiosŭ despre decurgerea susŭ numitului sinodŭ, şi ca unulŭ, ce multŭ mĕ intereséză atarĭ convenirĭ, mi-am luatŭ îndrăsnéla a participa şi eu, continuându'mĭ apoi calea mângăiatŭ, că lucrurile au decursŭ şi s'au desbătutŭ aşa precum numai se recere dela nisce preoţĭ, dela nisce conducĕtorĭ ai turmelorŭ loruşĭ încredinţate.

Tótă buna ordine în discusiunea lucrurilorŭ, ce au constituitŭ obiectulŭ de pertractare al acelui sinodŭ, este meritulŭ d-lui administratorŭ protopopescŭ Maximilianŭ C. Codarcea şi alŭ preoţimei din acelŭ tractŭ: alŭ domnului administratorŭ ţinêndu-se strictŭ de programa agendelorŭ sinodului, alŭ preoţimei arătândŭ seriositate şi ascultare cătră presidiulŭ ei.

Conformŭ programei la 8 şi $1/2$ óre a. m. s'a începutŭ celebrarea sf. liturgii pontificând M. On. D-n Maximilian C. Codarcea. Imediatŭ după finirea cultului divinŭ toţĭ cei interesaţĭ conveniră la casa parochială, unde avea sĕ se ţină sinodulŭ, aşteptândŭ acì pe d-lŭ administratorŭ, la sosirea căruia sa cântatŭ „Impĕrate cerescŭ“, după care a urmatŭ deşchiderea sinodului din partea d-lui M. C. Codarcea prin o vorbire bine potrivită scopului, recomândându-le pacienţă şi seriositate în desbaterea agendelorŭ şi încredinţându-le cu multă căldură a avea totdéuna înaintea ochilorŭ binele, interesulŭ bisericei şi alŭ şcóle, alŭ unicelorŭ mijlóce, alŭ singurelorŭ refugie, unde ne mai putemŭ păstra şi cultiva dulcea nóstră limbă în vitrigile timpurĭ, ce trăimŭ. Fiindŭ causa principală a conchemărei sinodului alegerea unui delegatŭ din partea tractului pentru sinodulŭ din Blaşiu, s'a şi îndeplinitŭ în persóna d-lui Iónŭ Pantea parochŭ alŭ Riciului. La propunerea d-lui administratorŭ s'a alesŭ şi constituitŭ forulŭ matrimonialŭ, care, potŭ ḑice, multŭ timpŭ a fostŭ mancŭ. Nimicŭ nu a putută sĕ mişce şi sĕ producă o mai mare bucuriă în omulŭ iubitorŭ de cultură, ca rĕspunsulŭ ce l'a datŭ întréga preoţime participantă la sinodŭ domnului administratorŭ, că învĕţămêntulŭ în şcóle deja s'a începutŭ. Şi cui se atribue acésta? în loculŭ ântâiu energiei d-lui administratorŭ şi în alŭ doilea preoţilorŭ, carĭ spre bucuria fiăcărui Românŭ se vede, că au interesŭ faţă de şcólă şi faţă de poporŭ.

Multŭ mi-a plăcutŭ şi vorbirea d-lui preotŭ Albonŭ din Velcheriu, care descriindŭ cu colorile cele mai vii starea preoţilorŭ şi în speciă a acelorŭ deficienţĭ (invaliḑĭ), finesce cu o rugare cătră delegaţii tractului la sinodulŭ Archidiecesanŭ, ca jumĕtate din adjutulŭ imperialŭ sĕ se adauge la fondulŭ preoţilorŭ deficienţĭ, sĕ nu fiă streinĭ de o atare propunere. Unirea şi buna înţelegere caracterisândŭ întregŭ sinodulŭ, s'a hotăritŭ din partea d-lorŭ preoţĭ participanţĭ, ca de aicĭ înainte baremĭ la unulŭ din cele două sinóde protopopescĭ anuale sĕ fiă invitaţĭ şi învĕţătorii dela şcólele comunelorŭ, ce constituescŭ acestŭ tractŭ.

Terminându-se agendele M. On. D-nŭ M. C. Codarcea mulţămesce pentru pacienţa şi seriositatea, ce au avut'o toţĭ cei presenţĭ în desbaterea lucrurilorŭ ţinĕtóre de sinodŭ, accentuândŭ de adio concordia în tóte ce se ţinŭ de biserică, şcólă şi naţiune.

După unŭ prânḑŭ datŭ óspeţilorŭ din partea tênĕrului preotŭ alŭ Zaulului, Vasilie Vlasa, toţĭ s'au depărtatŭ la ai sĕi mângăiaţĭ şi îndestuliţĭ, căau ajunsŭ la resultatulŭ doritŭ.

Unŭ călĕtorŭ.

Literatură.

Religiunea creştină, cuprinḑêndŭ învĕţăturĭ despre credinţa şi faptele bune creştinescĭ, pentru şcólele elementare de ambe sexe, de *Iónŭ Popea*, profesorŭ la gimnasiulŭ românŭ gr. or. din Braşovŭ. Ediţiune VI. Editura librăriei Nicolae I. Ciurcu, Braşovŭ 1890. Preţulŭ 12 crucerĭ.

Cursŭ metodicŭ de **Istoria naturală** pentru şcólele poporale de *Ipolitŭ Ilasievicĭ*, profesorŭ de sciinţele naturale la gimnasiulŭ românŭ gr. or. din Braşovŭ. Ediţiunea II emendată şi amplificată în textŭ şi cu ilustraţiunĭ. Editura librăriei Nicolae I. Ciurcu, Braşovŭ 1890. Preţulŭ 30 cr.

„Nouĕspreḑece Omilii“ ale celui dintru sfinţĭ părintelui nostru Iónŭ Gură de aurŭ la epistola sfântului apostolŭ Paulŭ cătră Romanĭ, traduse din tecstulŭ originalŭ, ediţia Migne, cu ajutorulŭ traducerei latine a aceleeaşĭ ediţii şi cu ajutorul traducerei germane ediţia Kempten, de Constantinŭ Morariu, cooperatorŭ la bis. s. Paraschiva din Cernăuţĭ, şi Stefanŭ Saghinŭ Dr. de teologie — au eşitŭ de sub tiparŭ la Cernăuţĭ. — Preţulŭ celŭ vecĭnicŭ şi recunoscutŭ de tótă lumea alŭ scrierilorŭ sfântului Iónŭ Gură de aurŭ au îndemnatŭ pe domnii traducĕtorĭ a reproduce „Omiliile“ de faţă din fóia bisericéscă bucovinénă “Candela“ în 1000 esemplare separate, spre a le vinde în folosulŭ societăţii „Şcóla română“ din Sucéva cu câte 1 fl. séu 2 fr. esemplarulŭ, plus postportulŭ pentru Austria 10 cr. de esemplarŭ, ér pentru România 1 francŭ. — Dorindŭ, ca sĕ iésă din acéstă întreprindere unŭ folosŭ câtŭ de mare pentru „Şcóla română“ — istitutulŭ celŭ mai binefăcĕtorŭ pentru Bucovina, — recomandămŭ publicului românŭ şi mai alesŭ clerului, ca sĕ cumpere aceste Omilii pentru sine şi şi pentru bibliotecele parochiale — înaintândŭ prin acésta scopulŭ filantropicŭ alŭ d-lorŭ trăducĕtorĭ ai opului.

Incunosciinţare.

Reuniunea învĕţătorilorŭ din districtulŭ Braşovului. Programa reuniunei învĕţătorilorŭ rom. ort. din districtulŭ Braşovului, publicată în numĕrulŭ trecutŭ de Dumineca conţine unele date neesacte. Anume *şedinţa I* se va ţiné Lunĭ în 11 Sept. v. la **10 óre a. m.** (nu la 4 óre p. m.) Prelegerea practică din geometriă în şedinţa a doua de după améḑĭ o va ţiné d-lŭ *Ioanŭ Dariu* (nu Danŭ). *Şedinţa a III-a* se va ţiné nu Lunĭ, ci Marţĭ în 12 Sept. *la 9 óre a. m.*, ér *şedinţa a IV-a* în aceeaşĭ ḑi la *órele 3 p. m.*

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.“

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Varşovia, 10 Septemvre. Telegramele despre primirea cea cordială a împĕratului austro-ungarŭ de cătră poporaţiunea polonă din Galiţia nu se vorŭ publica fiindŭ opritŭ acésta.

Copenhaga, '10 Septemvre. Se vorbesce, că Ţarulŭ pune pe unŭ pictorŭ rusŭ sĕ facă unŭ tablou asemenea tabloului lui Salzmann, ca contra-darŭ pentru împĕratulŭ Vilhelmŭ.

Viena, 10 Septemvre. Cerculŭ Leopoldstat a alesŭ pe profesorulŭ Suess deputatŭ dietalŭ cu 2286 voturĭ. Amândoi candidaţii contrarĭ au primitŭ 1294 voturĭ.

Cluşiu, 10 Septemvre. Oprirea têrgului de vite a fostŭ abrogată.

Berlinŭ, 11 Septemvre. Cu privire la numirea contelui Franciscŭ *Thun* ca guvernatorŭ alŭ Boemiei, ḑice „Vossische Zeitung“: Acestŭ evenimentŭ *trebue sĕ nască în Germania nouĕ îngrijirĭ.* Totŭ ce slăbesce puterea şi libera mişcare a Austro-Ungariei, strică totodată şi imperielorŭ aliate.

Belgradŭ, 11 Septemvre. „Narodni Novini“ stăruieşte pentru o *alianţă a Serbiei cu România,* care ar fi celŭ dintâiu pasŭ pentru realisarea ideilorŭ de solidaritate ale statelorŭ balcanice.

Petersburgŭ, 11 Septemvre. Conformându-se propunerei ministrului de rĕsboiu împĕratulŭ Alesandru a datŭ ordinŭ, ca imediatŭ sĕ se înmulţéscă vagónele de transportŭ pe liniele sudostice, precum şi pe linia Vistulei.

Berlinŭ, 11 Septemvre. Unŭ autografŭ împĕrătescŭ îi acordă ministrului de finance Scholz cu cuvinte fórte graţióse concediulŭ cerutŭ de patru sĕptĕmânĭ.

DIVERSE.

Esplosia din Anvers. Până la 7 Septemvre la améḑĭ s'a constatatŭ, că numĕrulŭ lucrătorilorŭ ucişĭ prin explosia ce s'a întâmplatŭ în fabrica de cartuşe e de 125. Suntŭ aprópe 209 rĕnitĭ, cea mai mare parte dintr'înşii suntŭ lucrătorĭ. Magaziile de petroleu ardŭ încă, 60,000 de butóie de petroleu suntŭ în flacărĭ. Incendiulŭ e întinsŭ aprópe pe unŭ ectarŭ de terenŭ.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 9 Septemvre st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.42	Vênd.	9.45
Argintŭ românescŭ -	„	9.37	„	9.40
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.45	„	9.48
Lire turcescĭ - - -	„	10.70	„	10.75
Imperialĭ - - - -	„	9.70	„	9.75
Galbinĭ .	„	5.54	„	5.59
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	102.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.50	„	99.—
Ruble rusescĭ - - -	„	122.—	„	125.—
Mărcĭ germane - -	„	58.—	„	58.20

Cursulŭ la bursa de Viena

din 8 Septemvre st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - - -	99.85
Renta de hârtiă 5% - - - - - - -	94.75
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	99.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	117.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	112.—
Bonurĭ rurale ungare - - - - -	104.70
Bonurĭ cu clasa de sortare - - - -	104.70
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ - - -	104.70
Bonurĭ cu cl. de sortare - - - -	104.70
Bonurĭ rurale transilvane - - - -	104.70
Bonurĭ croato-slavone - - - - -	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ unguerescŭ - - - - - - - -	99.75
Imprumutulŭ cu premiulŭ unguerescŭ	137.90
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului - -	129.40
Renta de hârtiă austriacă - - - -	83.60
Renta de argintŭ austriacă - - - -	84.55
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	110.90
Losurĭ din 1860 - - - - - - - -	137.80
Acţiunile băncei austro-ungare - -	910.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. -	316.—
Acţiunile băncei de creditŭ austr. -	305.70
Galbenĭ împĕrătescĭ - - - - - - -	5.66
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - -	9.48
Mărcĭ 100 imp. germane - - - -	58.27
Londra 10 Livres sterlinge - - - -	119.45

---

comassărĭ şi l'ar silì sĕ comasseze. La aceste obiecţiunĭ întemeiate şi pe deplinŭ justificate le replicai: „Cu tote acestea trebuesce comassatŭ peste totŭ loculŭ, căcĭ comassarea este unica scăpare“. Decĭ sĕ ne aliămŭ şi associămŭ cu toţii, ca prin poveţe blânde şi cu esemple luate după natură sĕ convingemŭ pe poporŭ despre aceea, că cu regimulŭ estensivŭ şi micstŭ păstorescŭ de până acum nu mai merge, — ci trebue sĕ tindemŭ cătră o cultură raţională şi intensivă a pămêntului, şi pentru acésta primulŭ pasŭ este comassarea.

In diminéţa următóre am mai visitatŭ încă odată acele două grădinĭ atât de instructive şi bătătóre la ochĭ, apoi am mersŭ la câmpŭ de am visitatŭ câteva liveḑĭ irrigate dintr'unŭ crângŭ, anume Arinii Puchii. Şi acolo am găsitŭ aceleaşĭ lucrărĭ şi planurĭ frumóse, ca şi în grădinile din comună, încâtŭ n'avêmŭ nimicŭ de obiectatŭ în privinţa lorŭ. Numai într'unŭ locŭ am găsitŭ, că canalele de scurgere nefiindŭ făcute la loc potrivitŭ şi scurgerea nefăcêndu-se destulŭ de repede, loculŭ a devenitŭ mlăştinosŭ — din ierburile dulcĭ au făcutŭ rogozŭ şi pipirigŭ, pe carĭ însĕ în curêndŭ le-ar puté înlătura. La irrigaţiunile din pădure mi-a lipsitŭ timpulŭ necesarŭ de-a le visita, dér după spusele preotului şi învĕţătorilorŭ localĭ acelea ar fi şi mai frumóse.

Dér — mĕ vorŭ întreba cetitorii, — aceste irrigaţiunĭ suntŭ ele o concepţiune românéscă séu suntŭ imitaţiunĭ? La acéstă întrebare trebue sĕ rĕspundŭ, că suntŭ făcute din timpulŭ graniţei şi câtŭ de colo se vede, că suntŭ o copiă a irrigaţiunilorŭ neîntrecute ale Lombardiei. Vr'unŭ comandantŭ de batalionŭ séu de companiă, care a statŭ multŭ timpŭ în Lombardia, după ce-a venitŭ cu trupa acasă în patriă, le-a întrodusŭ şi aci, în scopŭ de-a îmbunătăţì starea materială a poporului. Totŭ de pe atuncĭ s'a întrodusŭ şi cultura îngrijită a grădinilorŭ, care în satele mărginaşe până aḑĭ este de lăudatŭ.

Sĕ-i imitămŭ decĭ şi noi şi pe basele puse de ei sĕ clădimŭ mai departe, însĕ conformŭ cerinţelorŭ şi mijlócelorŭ timpului modernŭ.

Dr. G. M.

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

Nro. 420—1889. 153,3—2

CITAȚIUNE.

Maria Dănilă Benția gr. or. din Hurezŭ în 18 Martie a. c. a urditŭ procesŭ divorțialŭ asupra bărbatului sĕu *Ioanŭ Zaharia Socaciu* gr. cat. de acolo, carele depărtându-se în România, și nesciindu-i-se ubicațiunea, nu i s'a pututŭ comunica acțiunea spre rĕspundere. Insĕ urmărindu-se prin organele nóstre politice și prin consulatulŭ din Ploescĭ aflându-se, fŭ provocatŭ a se reîntórce acasă, ceea ce nicĭ pănă aḑĭ nu a făcutŭ, nicĭ a plenipotențiatŭ pre cineva, ca sĕ-lŭ represente înaintea forului competinte; de acea se citéză pre acésta cale, ca în terminŭ de 6 lunĭ sĕ se presenteze înaintea forului matr. gr. cat. de I-a instanță alŭ Făgărașului, spre a se confronta cu muierea sa; altcum procesului se va da cursŭ liberŭ, și la timpulŭ sĕu se va pertracta și decide și fără de dênsulŭ.

Dela presidiulŭ forului matr. gr. cat. de I instanță alŭ Făgărașului.

Făgărașŭ, în 5 Septemvre 1889.

Basiliu Rațiu,
vicarŭ gr. cat.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1889.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ accelerată	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.—	3.40		
Budapesta	8.31	9.20	3.10	6.10
Szolnok	11.20	11.25	7.22	9.28
P. Ladány	2.22	1.04	5.52	11.38
Oradea-mare	4.18	2.30	8.46	1.51
			9.18	2.11
Várad-Velencze		2.35	9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli		2.42	9.44	2.32
Mezö-Telegd		3.00	10.21	2.55
Rév		3.31	11.38	3.38
Bratca		3.50	12.16	4.01
Bucia		4.05	12.54	4.23
Ciucia		4.24	1.57	4.49
Huiedin		4.56	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriș		5.26	4.15	6.12
Ghirbeu			4.36	6.24
Nădĕșel		5.49	4.58	6.38
Clușiu		6.14	5.26	6.56
	11.05			7.15
Apahida	11.23	6.30		7.48
Ghiriș	12.44	7.29		9.13
Cucerdea	1.27	7.53		10.04
Uióra	1.34			10.12
Vințulŭ de susŭ	1.42	8.02		10.19
Aiud	2.07	8.21		10.45
Teiușŭ	2.26	8.43		11.34
Crăciunelŭ	3.11	9.05		12.11
Blașiu	3.24	9.18		12.29
Micăsasa	3.54	9.40		1.10
Copșa mică	4.09	9.53		1.30
Mediașŭ	4.39	10.08		2.14
Elisabetopole	5.11	10.32		2.54
Sighișóra	5.45	11.07		3.35
Hașfaleu	6.12	11.22		4.07
Homorodŭ	7.32	12.31		5.54
Ágostonfalva	8.17	1.02		6.39
Apatia	8.37	1.20		7.13
Feldióra	9.06	1.40		7.45
Brașovŭ	9.45	2.34		8.32
	accelerată 5.32			
Timișŭ	6.17	3.17		
Predealŭ	6.49	3.48		
Bucurescĭ	9.35	9.35		

Predealŭ—Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerată	Tren de persóne	Trenŭ mixt
Bucurescĭ		7.30	7.30	*)
Predealŭ		12.50	12.50	5.03
Timișŭ		1.19	1.19	6.22
Brașovŭ	—.—	—.—	2.15	7.23
	4.54	2.15	7.07	
Feldióra	5.37	2.47	7.44	
Apața	6.15	3.07	8.00	
Ágostonfalva	6.43	3.22	8.29	
Homorodŭ	7.31	3.56	9.07	
Hașfalĕu	9.09	5.07	10.34	
Sighișóra	9.33	5.28	10.46	
Elisabetopole	10.02	5.57	11.09	
Mediașŭ	11.04	6.19	11 35	
Copșa mică	11.24	6.33	12.19	
	11.39	6.47	11.59	
Micăsasa	11.57	7.09	12.15	
Blașiu	12.30	7.20	12.43	
Crăciunelŭ	12.45	7.47	12.55	
Teiușŭ	1.13	8.05	1.07	
Aiudŭ	2.18	8.23	2.11	
Vințulŭ de susŭ	2.48	8.33	2.33	
Uióra	2.56		2.40	
Cucerdea	3.14	9.04	2.46	
Ghirișŭ	4.01	10.04	3.27	
Apahida	5.28	10.41	4.47	
Clușiu	5.56	10.57	5.08	
	6.45			8.—
Nădășelŭ	7.06	11.20		8.36
Gîhrbău	7.22			9.02
Aghireșŭ	7.37	11.54		9.32
Stana	8.03			10.11
B. Huiedin	8.24	12.24		10.51
Ciucia	9.04	12.36		12.16
Bucia	9.20	12.48		12.50
Bratca	9.37	1.03		1.19
Rév	9.55	1.29		2.—
Mezö-Telegd	10.20	1.43		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47	1.49		3.36
Várad-Velencze	10.57	2.04		3.52
Oradea-mare	11.04			4.03
	11.19	3.27	10.50	4.47
P. Ladány	1.19	5.10	1.23	7.30
Szolnok	3.31	7.06	3.29	11.51
Budapesta	6.30	8.40	7,45	9.55
Viena	1.40	1.40	6.05	

*) Comunică numai în fiecare Vinerĭ.

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.—	3.40
Budapesta		7.40	9.30
Szolnok		10.42	12.38
Aradŭ		3.53	5.36
	2.17	4.29	6.06
Glogovațŭ	2.37	4.41	6.18
Gyorok	3.37	5.05	6.43
Paulișŭ	4.05	5.17	6.55
Radna-Lipova	4.27	5.38	7.14
Conop		6.05	7.46
Bêrzava		6.23	7.57
Soborșinŭ		7.20	8.42
Zamŭ		7.55	9.11
Gurasada		8.26	9.39
Ilia		8.47	9.55
Branicica		9.11	10.13
Deva		9.42	10.37
Simeria (Piski)		9.59	10.53
Orăștia		11.—	11.39
Șibotŭ		11.29	12.01
Vințulŭ de josŭ		12.02	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.19	12.45
Teiușŭ	9.54	1.06	1.24

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiușŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	11.59	3.34	2.32
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Șibotŭ	1.01	4.43	
Orăștia	1.32	5.13	
Simeria (Piski)	2.03	5.47	
Deva	2.52	6.27	
Branicĭca	3.23	6.54	
Ilia	3.55	7.20	
Gurasada	4.08	7.32	
Zamŭ	4.44	8.03	
Soborșinŭ	5.30	8.38	
Bêrzava	6.27	9.27	
Conopŭ	6.47	9.46	
Radna-Lipova	7.28	10.20	5.35
Paulișu	7.43	10.34	6.01
Gyorok	7.59	10.50	6.44
Glogovaț	8.28	11.16	7.25
Aradŭ	8.42	11.30	7.44
	9.20	12.05	
Szolnok	2.22	5.10	
Budapesta	6.—	8.15	
Viena	1.40	6.05	

Copșa-mică—Sibiiu

Copșa-mică		2.05	4.35
Șeica mare		2.38	5.05
Lómneșŭ		3.22	5.46
Ocna	8.—	3.46	6.17
Sibiiu	8.35	4.18	6.40

Sibiiu-Copșa-mică

Sibiiu	2.30	9.10	9.50
Ocna	3.04	9.37	10.14
Lómneșŭ		10.05	10.40
Șeica mare		10.40	11.10
Copșa-mică		11.09	11.35

Cucerdea-Oșorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoșŭ	3.51	11.11	4.15
M.-Bogata	4.06	11.20	4.41
Iernutŭ	4.43	11.57	5.28
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.44
Mirașteu	5.21	12.36	6.08
Oșorheiu	5.40	12.55	6.27
	6.—	4.58	—
Reghinul-săs.	7.35	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oșorheiu		10.—	9.49
	6.45	12.15	10.20
Mirașteu	7.05	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.28	12.58	11.02
Iernutŭ	7.50	1.19	11.23
M. Bogata	8.23	1.49	11.53
Ludoșŭ	8.31	2.02	12.06
Cheța	9.12	2.18	12.22
Cucerdea	9.44	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Petroșenĭ

Simeria	6.47	11.54
Streiu	7.40	12.37
Hațegŭ	8.51	1.28
Pui	10.02	2.23
Crivadia	11.02	3.11
Banița	11.50	3.53
Petroșenĭ	12.30	4.25

Petroșenĭ-Simeria (Piski)

Petroșenĭ	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timișóra

Aradŭ	6.12	4.12
Aradulŭ nou	6.36	4.38
Németh-Ságh	7.01	5.01
Vinga	7.30	5.29
Orczifalva	7.55	5.47
Merczifalva	8.13	6.04
Timișóra	9.04	6.50

Timișóra—Aradŭ

Timișóra	6.25	1.15
Merczifalva	7.19	2.04
Orczifalva	7.46	2.26
Vinga	8.15	2.56
Németh-Ságh	8.36	3.13
Aradulŭ nou	9.11	3.51
Aradŭ	9.27	4.05

Simeria (Piski)-Uniedóra

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Uniedóra-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	9.33	4.19
Turda	9.54	4.40

Turda—Ghirișŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirișŭ	8.50	3.40

Mureșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

Mureșŭ-Ludoșŭ	4.30
Țagŭ-Budatelecŭ	7.27
Bistrița	11.—

Bistrița-Mureșŭ-Ludoșŭ

Bistrița	3.—
Țagŭ-Budatelecŭ	6.49
Mureșŭ-Ludoșŭ	9.35

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	6.05
Odorheiu	9.12

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	6.—
Sighișóră	8.56

Notă: Numerii încuadrațĭ cu nii gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ.